

CENTRE DE TRANSFORMACIÓ DE RESTES AGROFORESTALS PER AL SEU ÚS ENERGÈTIC EN CALDERES DE BIOMASSA LOCALS A LA MANCOMUNITAT DEL PENYAGOLOSA I COMARQUES CENTRALS

INTRODUCCIÓ

La **biomassa** és una paraula molt corrent en el dia a dia, ja que simplement és matèria orgànica d'origen biològic: tots els éssers vius som biomassa.

El bosc mediterrani és fonamentalment protector, però això no vol dir que no puguem aprofitar les restes obtingudes dels tractaments silvícoles que són necessaris realitzar a les nostres masses forestals quan les gestionem (clares, aclariments i podes), per a millorar-les i que continuen fent les seues funcions vitals (manteniment de la biodiversitat, recàrrega d'aqüífers, evitar erosió, fixar CO₂ a les seues estructures,...).

És molt **necessari gestionar les masses forestals** de forma ordenada i sostenible per a que ens segueixen donant les externalitats, i al mateix temps protegir-les, i adaptar-les a l'escenari de canvi climàtic. La **gestió forestal d'aquestes masses** suposa:

- Aprofitament ordenat i sostenible dels recursos forestals, i al mateix temps garantir la persistència de la massa forestal, amb individus més sans i vigorosos.
- Conservació i millora de la biodiversitat.
- Prevenció d'incendis forestals.
- Compatibilització amb l'aprovisionament de béns i serveis dels boscos i terrenys forestals de forma sostenible en el temps.
- Millora de la infiltració de l'aigua i per tant la recàrrega d'aqüífers.
- Millora de la fixació de CO₂.
- Recuperació econòmica del sector forestal.
- Dinamització de les zones rurals: creació de llocs de treball, especialment al món rural, afavorint la biomassa de proximitat.

La petjada de carboni de l'aprofitament de biomassa es deu sobretot al transport del seu lloc d'extracció fins on s'aprofita. Per tant s'ha d'aprofitar el recurs el més prop possible d'on s'extrau: consum de biomassa forestal de proximitat.

LA MANCOMUNITAT DEL PENYAGOLOSA

La comarca de l'Alcalatén té una gran vocació forestal, en comparació amb les comarques de la Plana Alta, La Plana Baixa o l'El Baix Maestrat, amb un caràcter més agroforestal o agrícola, i amb un paisatge en mosaic en el qual s'intercalen camps de cultiu amb terreny forestal. L'abandó de l'activitat agrícola de muntanya ha donat lloc a un procés de colonització natural de la vegetació forestal espontània que genera un ventall de tipologies de cobertures en diversos graus de desenvolupament.

A nivell local, aquestes són les dades de superfície forestal, en valor absolut i en percentatge respecte a la superfície total de cada municipi, on veiem que més del 75% de la superfície que engloba la Mancomunitat del Penyagolosa – Pobles del Nord és terreny classificat com a forestal:

Municipi	Categoria	Sup. (ha)	% sup. mun
Atzeneta del Maestrat	FORESTAL	4.336,26	60,90%
	NO FORESTAL	2.783,73	39,10%
Benafigos	FORESTAL	2.711,14	76,11%
	NO FORESTAL	851,00	23,89%
Chodos/Xodos	FORESTAL	3.964,99	89,61%
	NO FORESTAL	459,59	10,39%
Vistabella del Maestrat	FORESTAL	12.578,62	83,63%
	NO FORESTAL	2.461,44	16,37%

Taula 1. Superfícies i percentatges de terreny forestal i no forestal a nivell municipal. Font: PATFOR.

OBJECTIU

L'objectiu general d'aquest projecte és establir una estratègia d'aprofitament sostenible de biomassa agrícola i forestal dins de la Mancomunitat del Penyagolosa i comarques centrals, el que ens ajudarà a abastir els següents objectius particulars o específics:

- Gestió forestal: millora de les masses forestals.
- Conservació i millora de la biodiversitat.
- Prevenció d'incendis forestals: disminució de la càrrega de combustible a la muntanya.
- Disminució del consum de combustibles fòssils (substitució de calderes de gasoil).
- Contribució a la lluita contra el canvi climàtic: la substitució de combustibles fòssils per biomassa disminueix les emissions de CO₂ a l'atmosfera.
- Contribució al desenvolupament i dinamització de les zones rurals amb la creació de llocs de treball i economia local.
- Recuperació econòmica del sector forestal mitjançant:
 - + Oferir transparència en tots els processos que intervenen en l'ús de la biomassa forestal.
 - + Crear sinergies i unificar esforços i objectius entre tots els implicats en el foment del recurs forestal.
 - + Atraure a inversors i promotors d'activitats lligades a l'aprofitament en les muntanyes.

La finalitat del projecte és obtenir un sistema energètic eficient i sostenible des d'un punt de vista econòmic i mediambiental, utilitzant una font d'energia renovable (biomassa agroforestal residual) per abastir d'energia tèrmica en edificis públics (ajuntaments, col·legis, ...).

Importància de la biomassa en el sector local de proximitat

- La valorització de la biomassa per a ús tèrmic facilita la viabilitat de la gestió forestal; es valoritza fusta de rebuig/trituració i el balanç econòmic per hectàrea gestionada millora.
- Facilita la viabilitat d'altres productes.
- Model local de proximitat que facilita la gestió sostenible del bosc, la prevenció d'incendis, l'ús d'energies renovables, la disminució d'emissions GEH i la generació de llocs de treball estables.
- Potència instal·lada, que deurà estar relacionada directament amb la disponibilitat local de biomassa.

DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE

El **motor del projecte és la bioeconomia**, englobat en «*The European Green Deal*» (Acord Verd Europeu). La **bioeconomia o economia verda** es fonamenta en la producció de biomassa i la seva transformació en productes de valor afegit (com ara aliments, bioenergia o altres bioproductes). A més, la bioeconomia afavoreix una integració horitzontal, en què el territori es gestiona activament de manera conjunta amb l'agricultura, els boscos, el turisme i l'oferta de serveis mediambientals. Aquest model requereix un ús intensiu del treball, la creació de formes d'integració entre operadors i la producció d'una oferta diversificada, però coherent, de productes relacionats amb el territori.

Les línies generals del projecte, a falta d'una definició més exhaustiva, són:

- Creació d'un centre de transformació de les restes agrícoles i forestals en astella o biomassa. Cal buscar el lloc idoni en un sol industrial, pensant que no serà un "megacentre", sinó que serà un centre local-comarcal.
- Implantació i / o substitució de calderes existents per altres que funcionen amb biomassa en instal·lacions municipals.
- Creació de brigades forestals per a realitzar treballs contemplats en els projectes d'ordenació de forests i en els plans de Prevenció d'Incendis Forestals, tant locals com al de demarcació, com el manteniment i creació de noves àrees tallafocs, faixes perimetrals en vials i pistes forestals.
- Servei de recollida de restes agrícoles per a la seua transformació.

ACTORS IMPLICATS

- Generalitat.
- Mancomunitat Penyagolosa-Pobles del Nord
- Ajuntaments de Vistabella, Xodos, Benafigos, Atzeneta del Maestrat.

FINANCIACIÓ

El finançament, en la seua major part, cal que siga de la Generalitat. Els ajuntaments deurien de cedir el sol on fer el centre, i la Generalitat ha de fer la inversió en maquinària, logística i creació del servei.

Per tant, es tractaria d'una inversió, capítol 6 dels pressupostos de la Generalitat.